

REPUBLIKA SLOVENIJA
USTAVNO SODIŠČE

Številka: U-II-1/09-10

Datum: 5. 5. 2009

PRITRDILNO LOČENO MNENJE SODNIKA DR. CIRILA RIBIČIČA V ZADEVI ŠT.
U-II-1/09

Strinjam se s sprejeto odločitvijo, da bi z zavrnitvijo Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o odvetništvu lahko nastale protiustavne posledice, in z njeno utemeljitvijo. Pri tem se mi zdi bistveno, da se Ustavno sodišče ni ukvarjalo z vprašanjem, kako lahko razpis referendumu in odločitev na njem posežeta v položaj odvetništva samega po sebi, temveč z vprašanjem, ali zavrnitev sprememb zakona lahko poseže v človekove pravice tistih, ki jih odvetniki zastopajo. Iz odločbe je to na prvi pogled očitno, ko v ospredje postavlja vprašanje zagotavljanja brezplačne pravne pomoči in ugotavlja, da veljavna ureditev ne daje zadostnih zagotovil za celovito in učinkovito zagotavljanje storitev upravičencem do pravne pomoči (15. točka). Upoštevati velja, da so v tem primeru prizadete pravice tistih oseb, ki si zaradi svojega slabega premoženjskega stanja ne morejo same plačati teh storitev. Toda tudi v tistem delu odločbe, kjer Ustavno sodišče presoja možne posege v odvetništvo kot samostojne in neodvisne službe (24. točka in naslednje), temelj za presojo niso pravice in še manj privilegiji odvetnikov, temveč skrb za interese tistih, ki jih odvetniki zastopajo v sodnih postopkih in še zlasti v kazenskih postopkih. Odvetniki so v službi varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin svojih strank in samo v tej funkciji zaslužijo varovanje svoje samostojnosti in neodvisnosti. Osebno nisem prepričan, da je Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o odvetništvu na primeren način uredil obe omenjeni vprašanji, vendar mu gre kljub temu priznati, da je neustavnosti veljavne zakonske ureditve odpravil na ustavnoskladen način.

Ustavno sodišče je bilo pri odločanju v težkem položaju tudi zaradi sistemskih pomanjkljivosti pri ureditvi referendumu. Mislim na ureditev, ko Ustava zelo široko priznava pravico do referendumu, Ustavno sodišče pa je postavljeno v položaj, ko mora arbitrirati, ali bo v konkretnem primeru prišlo do protiustavnih posledic. Zato se strinjam s pozivom zakonodajalca v 6. točki obrazložitve, da prouči ureditev referendumu. V ustavni demokraciji načeloma ne more biti sporno, da ni mogoče referendumsko odločanje, ki bi vodilo do protiustavnih posledic.¹ Vendar se zavzemam za takšno

---

¹ Naj v zvezi s tem citiram svoje odklonilno ločeno mnenje v zadevi U-II-1/06, ki ga ni mogoče razumeti kot načelno nasprotovanje možnosti omejevanja referendumov: "Klasični pojem večinske demokracije potrebuje v sodobni demokratični ureditvi nujno korekcijo. Večina, pa naj bo parlamentarna ali večina, dosežena na referendumu, ne sme svoje moči zlorabljati za to, da bi posegla v doseženo raven varstva človekovih pravic in svoboščin ter še zlasti ne v pridobljen položaj vsakovrstnih manjšin in politične opozicije. V tem vidim bistvo t. i. ustavne demokracije, v kateri je volja demokratične večine omejena in ne more posegati v temeljne ustavne vrednote. To izhodišče pomeni enotno stališče sodnic in sodnikov Ustavnega sodišča, ki je v odločbi št. U-I-111/04 z dne 8. 7. 2004 (Uradni list RS, št. 77/04 in OdlUS XIII, 54) zapisalo: "V Republiki Sloveniji je vzpostavljena t. i. ustavna demokracija, katere bistvo je to, da lahko vrednote, ki jih varuje Ustava, in med njimi posebej temeljne človekove pravice in svoboščine (Preambula k Ustavi), prevladajo nad demokratično sprejetimi odločitvami večine. Glede na to mora Ustavno sodišče pri presoji dopustnosti referendumskega odločanja upoštevati, da na referendumu ni dopustno sprejemati odločitev, ki bi bile v neskladju z Ustavo."

sistemske ureditev, ki bo bolj enakomerno porazdelila odgovornost za preprečevanje protiustavnih referendumov med ustavodajalcem, zakonodajalcem in Ustavnim sodiščem in te nevhvaležne vloge ne bo več v celoti prenašala na Ustavno sodišče.

Odločanje Ustavnega sodišča je še posebej zahtevno zato, ker je (po ukinitvi predhodnega referenduma) na naknadnem zakonodajnem referendumu možno le odločanje za ali proti celotnemu zakonu. Navedeni poziv razumem kot opozorilo, da bi veljalo volivkam in volivcem omogočiti odločanje o posameznih, posebej pomembnih vprašanjih, na primer v okviru razveljavitvenega referenduma. V nasprotnem primeru bo Ustavno sodišče zelo pogosto pred enako težavo, kot je bilo tokrat: da mora namreč v kratkem času celovito proučiti mogoče učinke številnih določb zakonov, ki bodo kot celota predmet naknadnega referendumskega odločanja. Vseljudsko referendumsko odločanje po naravi stvari težko poteka o takšnih zakonih v celoti, kot je Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o odvetništvu, pri katerih je zelo težko presoditi medsebojno učinkovanje številnih določb in njihove učinke navzven. Če do tovrstnih sistemskih sprememb ne bo prišlo, bo to lahko povzročilo onemogočanje referenduma, saj že ena sama določba, ki vodi do protiustavnih posledic, onemogoča razpis referenduma.

dr. Ciril Ribičič
S o d n i k